

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคน ในอดีตการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนเป็นผู้จัดการศึกษา แต่ในปัจจุบันการศึกษาสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดเวลาโดยไม่จำกัดในเรื่องสถานที่ การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับแก้ไขปรับปรุง พ.ศ. 2545 มาตรา 25 ได้ระบุว่า “รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ” และมาตรา 29 ระบุว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้ สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิชาการสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงประสพการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 15-17)

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งเป็นหน่วยงานการศึกษาของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้บริการการศึกษาที่เอื้อต่อการศึกษตลอดชีวิต จึงได้กำหนดนโยบายจัด ส่งเสริมและสนับสนุน ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในชุมชน โดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อเป็นศูนย์กลางจัดการศึกษาเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนในชุมชน เป็นสถานที่เสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนประสพการณ์ วิทยาการตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิตให้ทันกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์ และก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ การเสริมสร้างประชาธิปไตย และมุ่งเน้นการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง โดยศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอ ซึ่งเป็นสถานศึกษาในส่วนภูมิภาคของสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน เป็นผู้รับผิดชอบในเขตพื้นที่จังหวัดและอำเภอตามลำดับ

ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนที่รับผิดชอบการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนในเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ทั้ง 16 อำเภอ ศูนย์การเรียนชุมชนเป็นกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนอีกลักษณะหนึ่งที่ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาดำเนินการจัดและบริการครอบคลุมทุกพื้นที่ของอำเภอทั้ง 16 อำเภอ โดยจัดกิจกรรมการศึกษาพื้นฐานทั้งระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา ตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย กิจกรรมการศึกษาสายอาชีพ ทั้งอาชีพพระยะสัน และพัฒนาอาชีพ ตลอดจนกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดในลักษณะห้องสมุด มุมเรียนรู้ต่าง ๆ การจัดศูนย์การเรียนชุมชนของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น จัดในพื้นที่ที่หลากหลาย ทั้งในชุมชน สถานประกอบการหรือในโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่จำนวนมากในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งในการดำเนินงานศูนย์การเรียนชุมชนนั้น ชุมชนและสถานประกอบการหรือโรงงานอุตสาหกรรมจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมศูนย์การเรียนชุมชนสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการมากที่สุด

จากการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานกิจกรรมศูนย์การเรียนชุมชน ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน พบว่าการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนชุมชน มีปัญหาในการปฏิบัติงานดังนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2547 : 43)

1. คณะกรรมการศูนย์การเรียนชุมชนไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่
2. งบประมาณในการพัฒนาศูนย์การเรียนชุมชนมีน้อย
3. ครูศูนย์การเรียนชุมชนขาดทักษะในการปฏิบัติงาน ในหน้าที่และครูศูนย์การเรียน

ชุมชนขาดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4. สื่อและอุปกรณ์การเรียนรู้น้อยไม่เพียงพอแก่การให้บริการ
5. ค่าสาธารณูปโภคมีไม่เพียงพอ ต้องขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น

ซึ่งสอดคล้องกับการนิเทศศูนย์การเรียนชุมชนของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนภาคกลาง ที่พบว่า

1. ศูนย์การเรียนชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพียงสถานที่พบกลุ่มนักศึกษาสายสามัญเท่านั้น
2. ศูนย์การเรียนชุมชนบางแห่งไม่มีการจ้างครูศูนย์การเรียนชุมชน ต้องให้ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียนหรือครูประจำกลุ่มทำหน้าที่แทน
3. ครูศูนย์การเรียนชุมชนไม่ได้อยู่ปฏิบัติงานประจำที่ศูนย์การเรียนชุมชน
4. ครูศูนย์การเรียนชุมชนไม่มั่นใจในสภาพความมั่นคงการทำงานของตนเอง
5. ครูศูนย์การเรียนชุมชนจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนชุมชนไม่เป็นไปตามหลักการ

6. ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบางแห่งขาดแคลนสื่อต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรม (ศูนย์การศึกษา นอกโรงเรียนจังหวัดปทุมธานี. 2547 : 2) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการรายงานผลการนิเทศศูนย์ การเรียนรู้ชุมชน ของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดนครปฐม (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด ปทุมธานี. 2547 : 2) ในปีงบประมาณ 2546 ซึ่งพบว่า ผลการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพียงสถานที่พบกลุ่มนักศึกษาสายสามัญ ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่ได้อยู่ปฏิบัติงานประจำ ที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจัดกิจกรรมในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไม่เป็นไปตาม หลักการ และขาดแคลนสื่อในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทั้งชนิดและปริมาณ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าหากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้แก่ประธานคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คณะกรรมการ ดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ชัดเจน ก็จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนอง ความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง ประกอบกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พระนครศรีอยุธยา และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุกอำเภอในจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ยังไม่ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ทุกแห่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ยึดเป็นแนวทางปฏิบัติงานที่ชัดเจน และเป็นรูปธรรม เพียงแต่มีนโยบายให้ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนดำเนินการเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตามบริบท และตามศักยภาพของแต่ละศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเท่าที่จะสามารถดำเนินการได้เท่านั้น

ดังนั้น เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการนำแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ไปใช้ในงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ตั้งแต่การบริหารจัดการ และการปฏิบัติงาน ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้เกิดประโยชน์ และประสิทธิภาพต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียน ได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น ผู้วิจัยในฐานะผู้บริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน จึงมีความสนใจ และ เห็นความสำคัญที่จะศึกษาความต้องการ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการพัฒนาแนวทาง ปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การ เรียนรู้ชุมชนที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพ มีความเหมาะสม และมีความเป็นไปได้กับบริบทของศูนย์การ เรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรี-อยุธยา
2. เพื่อพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. เพื่อศึกษาความเหมาะสมของแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

4. เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัยครั้งนี้ ทำให้ได้แนวทางการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยาที่ชัดเจน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนอำเภอทุกอำเภอ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผู้ที่เกี่ยวข้อง
กับการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนทุกแห่งในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการที่จะนำผลการวิจัย
มาใช้ในการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้การจัด
กิจกรรมการศึกษานอกโรงเรียนของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเกิดประโยชน์สูงสุด ต่อประชาชนที่พลาด
โอกาสและด้อยโอกาสทางการศึกษา อันเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่งต่อการศึกษาตลอดชีวิตอย่างแท้จริง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาความต้องการและพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้
ชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รวมทั้งศึกษาความเหมาะสม และการศึกษาความเป็นไปได้ของ
แนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้น ดังนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.1 ชั้นศึกษาความต้องการแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา ประชากร ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จำนวน 309 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้
ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 103 คน คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 103 คน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จำนวน 103 คน (ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา, 2548) กลุ่มตัวอย่าง คือ
ผู้ที่ได้รับการสุ่มเลือกจากประชากร ได้แก่ ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา จำนวน 27 คน ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้
ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 9 คน คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 9 คน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
จำนวน 9 คน

1.2 ขั้นศึกษาการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา ประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีวุฒิปริญญาโท หรือสูงกว่าสาขาการบริหารการศึกษาหรือสาขาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกโรงเรียนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หรือในหน่วยงานทางการศึกษานอกโรงเรียน ไม่น้อยกว่า 5 ปี ในเขตพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 8 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่ได้รับการสุ่มเลือกจากประชากร ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

1.3 ขั้นศึกษาความเหมาะสมของแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้น ศึกษาจากประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษานอกโรงเรียนสังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 17 คน

1.4 ขั้นศึกษาความเป็นไปได้ของแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่พัฒนาขึ้น ศึกษาจากประชากร คือ ประธานคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 103 คน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.2 การพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.3 ความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.4 ความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

3. กรอบความคิดในการวิจัย

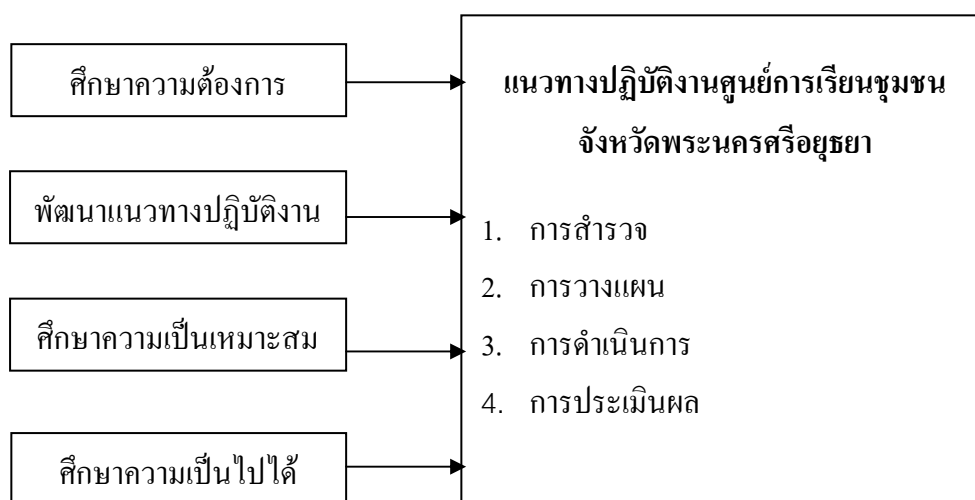
ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแนวคิดทฤษฎีการบริหารเพื่อการพัฒนา ดังนี้

3.1 กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ม.ป.ป. : 13-14) กล่าวถึงการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนไว้ว่า ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานแบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่หนึ่ง องค์ประกอบหลักหรือปัจจัยนำเข้า ได้แก่ กลุ่มเป้าหมาย สื่อการเรียนการสอน ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล กลุ่มประชาชน และศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน องค์ประกอบที่สอง กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการจัดการเรียนการสอน กระบวนการบริหารและจัดการศึกษา และกระบวนการทำงานร่วมกับชุมชน และองค์ประกอบที่สาม ผลที่ได้รับ ได้แก่ การส่งเสริมระบบการเรียนรู้ของชุมชน

ให้มีความเข้มแข็ง องค์การบริหารส่วนตำบลจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และศูนย์การเรียนรู้ชุมชนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3.2 แนวคิดทฤษฎีการบริหารเพื่อการพัฒนา ซึ่ง ศุภชัย อาชีวะระงับโรค (2547 : 9-21) ; บรรจง จันทมาศ (2546 : 7-8) และผ่องศรี สยามยา (2544 : 65) กล่าวไว้ว่า การปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การปฏิบัติ (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Action)

จากแนวคิดทั้ง 2 ประการ ผู้วิจัยจึงกำหนดแนวทางปฏิบัติงานของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไว้ 4 ขั้นตอน คือ การสำรวจ วางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล โดยกำหนดขั้นตอนการพัฒนาแนวแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไว้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนศึกษาความต้องการ ขั้นตอนพัฒนาแนวทางปฏิบัติงาน ขั้นศึกษาความเหมาะสม และขั้นศึกษาความเป็นไปได้ ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 กรอบความคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความต้องการการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง รายการปฏิบัติที่มีความสอดคล้องตรงกับปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งได้จากการประชุมโดยใช้แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ความต้องการแนวทางการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. การพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง ขั้นตอนและรายการปฏิบัติของแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่ตรงกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และตรงตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ขั้น ดังนี้

2.1 ขั้นการสำรวจ หมายถึง การสำรวจชุมชน สำรวจนักศึกษากลุ่มเป้าหมาย สำรวจบุคลากร และสำรวจสื่อการเรียนการสอนของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.2 การวางแผน หมายถึง การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน การประชุม คณะกรรมการดำเนินงาน การจัดสรรงบประมาณสนับสนุนโครงการกิจกรรม และการจัดทำแผนโครงการกิจกรรม ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.3 การดำเนินการ หมายถึง การปฏิบัติงานตามแผนงานโครงการ การส่งเสริมสนับสนุน การศึกษาคุณงามโครงการกิจกรรม และการจัดระบบการกระจายสื่อ ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

2.4 การประเมินผล หมายถึง การนิเทศติดตามผล การประเมินผล การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการวิจัยพัฒนางาน ของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

3. ความเหมาะสมของการพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง ระดับคะแนนความเหมาะสมของแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนที่สามารถนำไปใช้ได้จริงภายใต้บริบทของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยาโดยวัดความคิดเห็นของผู้บริหารการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรี-อยุธยาจากการใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งแบ่งค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

4. ความเป็นไปได้ของการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หมายถึง ระดับคะแนนความเป็นไปได้ที่จะนำแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนนำไปใช้ได้จริงภายใต้บริบทของศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยวัดความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากการใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งแบ่งค่าคะแนนออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

5. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง สถานที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดตั้งขึ้นในชุมชน โดยความร่วมมือของประชาชนและองค์กรต่าง ๆ ในชุมชนเป็นสถานที่สร้างโอกาสการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ วิทยาการ ตลอดจนภูมิปัญญาของชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งบริการชุมชนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน โดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิต ให้ทันกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์และก่อให้เกิดสังคมแห่ง

การเรียนรู้ การเสริมสร้างวิถีประชาธิปไตย และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง

6. ผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย ประธานคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวนทั้งสิ้น 309 คน

7. ประธานคณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง บุคคลในชุมชน ซึ่งพิจารณาคัดเลือกจากองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เครือข่ายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบอื่น ๆ ปฏิบัติหน้าที่บริหารจัดการ ควบคุม ดูแลการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานที่กำหนดไว้

8. คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง บุคคลในชุมชน ซึ่งพิจารณาคัดเลือกจากองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบอื่น ๆ จำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่เกิน 9 คน ปฏิบัติหน้าที่วางแผนเสนอแนวทางการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จัดให้มีข้อมูลพื้นฐานของชุมชน จัดหาวัสดุ อุปกรณ์ บุคลากร และงบประมาณของศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กำกับติดตามการปฏิบัติงาน ประเมินผล และประชาสัมพันธ์

9. ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมายถึง ผู้ได้รับการแต่งตั้งและเข้ารับการอบรมเป็นครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ปฏิบัติงานในลักษณะประจำที่ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ซึ่งมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียนกำหนด มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของประชาชน ตลอดจนวัดผล ประเมินผลการศึกษา และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโรงเรียนทุกกิจกรรม

10. ผู้บริหารสถานศึกษาการศึกษาออกโรงเรียน หมายถึง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และผู้อำนวยการศูนย์บริการการศึกษาออกโรงเรียนอำเภอทุกอำเภอในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวนทั้งสิ้น 17 คน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ และผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน นำไปพัฒนาแนวทางปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพต่อไป

2. ผลการวิจัยจะเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาการปฏิบัติงานศูนย์การเรียนรู้ชุมชนต่อไป